وەزارەتی کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو

ژمارە: ٢٤٤٣ لە ٢٠٢٢/٤/١٤

پاڵپشت بە یاسای رێکخستنی سەربڕینی ئاژەڵ ژمارە (٢٢)ی ساڵی ١٩٧٢ی هەموارکراو، وە یاسای ژمارە (٤)ی ساڵی ٢٠٠٨ یاسای پاراستنی بەرهەمی ناوخۆ ، وە یاسای ژمارە (٦)ی ساڵی ٢٠١٠ یاسای وەزارەتی کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو ، ئهم ڕێنماییەی خوارەوەمان دەرکرد:-

ڕێنمایی ژمارە (٢)ی ساڵی ٢٠٢٢

ڕێنمایی تایبەت بە مۆڵەتی ڤێتێرنەری بۆ کارگەکانی دروست کردنی قیمەی گۆشت و بەرووبوومەکانی

یەکەم: پێناسەی زاراوەکان:-

مەبەست لەم زاراوانەی کە لە دەقەکانی ئەم ڕێنمایەدا هاتووە واتای ئەمەیە کە بەرامبەر هەر یەکەیان نووسراوە:-

١- **هەرێم:** هەرێمی کوردستان - عێراق

٢- **وەزارەت:** وەزارەتی کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاوی هەرێم.

٣- **وەزیر:** وەزیری کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاوی هەرێم.

٤- **بەڕێوەبەرایەتی گشتی:** بەڕێوەبەرایەتی گشتی سامانی ئاژەڵ و ڤێتێرنەری .

٥- **بەڕێوەبەرایەتی ڤێتێرنەری:** بەڕێوەبەرایەتی ڤێتێرنەری لەپارێزگاکان وئیدارە سەربەخۆکان.

٦- **بەشی تەندروستی ئاژەڵ:** بەشی تەندروستی ئاژەڵ لە بەڕێوەبەرایەتی گشتی.

دووەم: وەرگرتنی ڕەزامەندی:-

١- پێشکەشکردنی داواکاری و پرۆپۆزەڵی دروست کردنی کارگە بۆ بەڕێوەبەرایەتیەکانی ڤێتێرنەری.

٢- پشکنینی سەرەتایی بۆ شوێنەکە ئەنجام دەدرێت لەلایەن بەڕێوەبەرایەتیەکانی ڤێتێرنەری.

٣- بەڕێوەبەرایەتی ڤێتێرنەری نوسراوێك ئاراستەی لایەنە پەیوەندارەکان (تەندروستی ، ژینگە ، شارەوانی و گەشەپێدانی پیشەسازی و یەکەی کارگێری ناوچەکە) دەکات بەمەبەستی وەرگرتنی ڕەزامەندی و لارینەبوونیان.

٤- دوای وەرگرتنی ڕەزامەندی لایەنە پەیوەندارەکان ، گشت بەراییەکان بۆ بەڕێوەبەرایەتی گشتی / بەشی تەندروستی ئاژەڵ بەرزدەکرێتەوە بەمەبەستی وردبینی کردن و ڕێگەپێدانی سەرەتایی.

٥- لەبەرواری وەرگرتنی ڕەزامەندی سەرەتایی لە بەڕێوەبەرایەتی گشتی پێویستە کارگە کارەکانی تەواو بکات لەماوەیەک کە زیاتر نەبێت لە (١) یەك ساڵ بۆ وەرگرتنی مۆڵەتی کەوتنەکاری کارگە.

٦- لە دوای تەواو بوونی کارگەکە پشکنینی کۆتایی ئەنجام دەدرێت لە لایەن لیژنەیەك لە بەرێوەبەرایەتیەکانی ڤێتێرنەری وە نوسراو بەرز دەکرێتەوە بۆ بەڕێوەبەرایەتی گشتی/ بەشی تەندروستی ئاژەڵ بە مەبەستی پێدانی مۆڵەتی کارکردن بەپێی ئەو مەرج و رێکارانەی کە لەناو ئەم ڕێنمایە هاتوون.

٧- مۆڵەتی کارکردن (٢) دوو ساڵ جارێك تازە دەکرێتەوە لە بەڕێوەبەرایەتیەکانی ڤێتێرنەری.

سێیەم: مەرجەکانی شوێنی کارگە :

پێویستە بینایەی کارگە جیاکراوە بێت لە هەر جۆرە بینایەکی تر . دەبێت شوێنی کارگە دووربێت لەو کارگانەی بۆنی ناخۆش و گازی ژەهراوی دەردەدەن و لە کارگەکانی خۆش کردنی پیستە و کارگەکانی غاز و زبڵخانەو ئاوەرۆگشتیەکان بە دووری(٥٠٠)م .

چوارەم: مەرجەکانی بینایەی کارگە :-

١- پێویستە کارگە سەرچاوەی ئاوی پاکی بەردەوامی هەبێت .

٢- پێویستە کارگە ئاوەڕۆی گونجاوی هەبێت بۆ جیاکردنەوەی ئاوی قورس و پاشماوەی ڕەق و شل.

٣- پێویستە کارگە کارەبای بەردەوامی هەبێت .

٤- پێویستە مامەڵەکردن لەگەڵ پاشماوەکان بە گوێرەی رێنماییەکانی ژینگە بێت و شوێنی تایبەتی هەبێت بۆ چارەسەرکردنی پاشەرۆکان بەڕێگەی زانستی.

٥-دابین کردنی هۆکاری ساردکەرەوە و هەواگۆرکی.

٦- ئەبێت کارگە سیستمی داخراو بێت لەکاتی ئیش کردندا.

٧- نابێت هیچ ئامێریکی دار وتەختە و بەکاربهێنرێت لە هۆڵی بەرهەمهێناندا چونکە تعقیم ناکرێت ، وە پێویستە ئامێر و کەل و پەلەکان نوێ بن و لە ماددەی دژە ژەنگ دروستکرابن (Stainless-Steel).

٨- پێویستە بەرنامەی تایبەت هەبێت بۆ تعقیم کردن و لە ناوبردنی قرتێنەرەکان و مێش و مەگەز.

٩- پێویستە بینایەکە (٤٠ - ٥٠) چل تا پەنجا سم لە زەوی بەرزتر بێت ، داپۆشینی زەوی کارگە بەماددەی (Epoxy) و دیوارەکان کاشی بێت.

١٠- دەرگا و پەنجەرەی کارگە لەماددەی دژە ژەنگ دروستکرابێت و توند و تۆل بێت و بە هێلەنگ داپۆشرا بێت لە پێناو رێگری لە چوونە ژوورەوەی مێش و مەگەز .

١١- هەبوونی ساردکەرەوە و بەستێنەر.

١٢- دانانی سیستەمی کامێرای چاودێری

١٣- پێویستە کارگە لەم بەشانە پێك بێت:

أ. **بەشی کارگێری**: کە پێك بێت لە (کارگێری ، ژمێریاری ، ژووری کرێکار ، ژووری نان خواردن ، حمام ، توالێت).

ب. **بەشە جیاکەرەوە (ناوەراست)** : ئەم بەشە دەکەوێتە نێوان بەشی کارگێری و تاقیگەو هۆڵی بەرهەمهێنان کە تایبەتە بە جل گۆرین و تعقیم کردن بەر لە چوونە ناو تاقیگەو هۆڵی بەرهەمهێنان.

ج. **بەشی تاقیگە** : هەبوونی تاقیگەیەك بۆ ئەنجامدانی پشکنینی مایکرۆبایۆلوجی و کیمیایی وپێکهاتەکان لە پێناو سەلامەتی گۆشت و بەرهەمەکان.

د. **هۆڵی بەرهەمهێنان** : کە تایبەتە بە بەرهەمهێنانی خۆراك, پلەی گەرمی کارگە بە تایبەتی هۆڵی بەرهەمهێنان زیاتر نەبێت لە (12℃) دوانزە پلەی سلیزی بەپێی ستاندرادی عێراقی.

ه. کۆگا :

١- کۆگای گۆشت : شوێنی کۆگاکردنی مەوادە سەرەتاییەکان (گۆشت) نزیك بێت لە هۆڵی بەرهەمهێنان ، ساردکەرەوە (2- 6℃) (دوو بۆ شەش) پلەی سیلیزی بۆ گۆشتی فرێش ، بەستێنەر (18℃-) ژێر هەژدە پلەی سلیزی بێت بۆ گۆشتی بەستوو.

٢- کۆگای بەرهەم : شوێنێك بۆ ئامادەکردنی بەرهەمی ئامادەکراو لە دەرەوەی هۆڵی بەرهەمهێنان ، ژووری بەستێنەری هەبێت بۆ بەرهەمەکانی کە ئامادە دەکرێن, پلەی گەرمی بەستێنەرەکە (18℃-) ژێر هەژدە پلەی سلیزی بێت ، بەرهەمەکان لە سەر زەوی دانەنرێن بەڵکو پێویستە لەسەر پلێتی پلاستێك یان ڕەفەی ستیل دابنرێت بۆ رێگری کردن لە (Contamination) واتە پیسبوون بوون ، بۆ ئەو بەرهەمانەی کە پێویستیان بە ساردکەرەوە هەیە پێویستە ساردکەرەوەی تایبەتیان هەبێت بە پلەی (2- 6℃) (دوو بۆ شەش) پلەی سیلزی بێت.

پێنجەم: مەرجەگشتیەکان:

١- پێویستە کارگە هەوڵی بەدەست هێنانی بڕوانامەی سەلامەتی خۆراکی بدات (HACCP یان ISO 22000) .

٢- تەواوی مەرجەکانی ڤێتێرنەری بگرێتەبەر لە سەرەتای دروست کردنی تاکۆتایی ئامادەکردنی بەرهەمەکە.

٣- پێویستە کارگە سەرپەرشتیاری پسپۆری هەبێت، (بەپێی یاسای سەرپەرشتیاری) وە دەستی کاری خۆماڵی و دانەمەزراو کار پێ بکات بەمەبەستی دڵنیایی و سەلامەتی لە سەرچاوەی ئەو بەرهەمانەی کە بەکاردێت یاخود ئەو بەرهەمەی کە دروست دەکرێت.

٤- هەموو ئەو کارمەندانەی کەلە کارگە کاردەکەن پێویستە پێناسە و مۆڵەتی بەرێوەبەرایەتی خۆپاراستنی تەندروستیان هەبێت.

٥- پێویستە ڕۆژانە دوای تەواوبوونی کار گشت ئامێرەکانی ناو کارگە بە ئاوی گەرم بشۆرێن و دواتر تعقیم بکرێن.

٦- پێویستە جل و پێڵاوی تایبەت و دەست کێش دەمامك بەکاربهێندرێت لەکاتی کارکردن .

٧- ئەبێت صابونی شل بەکاربێت و کلێنکس یا ئامێری هەوا هەبێت بۆ ووشك کردنی دەست.

٨-هەبوونی یەکەی فریاگوزاری سەرەتایی.

شەشەم: مەرجەکانی بەرهەمەکە:-

١- **گۆشتی سوور** :

أ- سەرچاوەی گۆشتی سوور : باشتروایە گۆشتی خۆماڵی بێت (گۆلك و چێڵ) و ئاژەڵەکان لە سەربڕخانەی فەرمی سەربڕێن وە مۆری سەربڕخانەی پێوەبێت وە دۆکیومێنتی فەرمی وەربگیرێن, ئەگەرنا دەتوانرێت گۆشتی سووری بەستوو (گۆلك) بەکاربهێنێت بە مەرجێك بە مۆڵەتی فەرمی لەلایەن بەڕێوەبەرایەتی گشتی گۆشتەکە هاوردەکرا بێت ، لەکاتی بەکارهێنانی گۆشتی بەستوو پێویستە ڕێکەوتی بەسەرچوونی گۆشتەکە (٦) مانگ زیاتری مابێت.

ب- گۆشتی فرێش پێویستە راستەوخۆ بکرێتە قیمە و نابێت گۆشتەکە (بەستوو) کرابێت و پاشان بکرێتە قیمە وە گۆشتی بەستوو پێویستە خاونەکرێتەوە بەڵکو بە بەستوویی پارچەپارچە بکرێت و پاشان بکرێتە قیمە .

٢- **گۆشتی مریشك** :

أ- سەرچاوەی گۆشتی مریشك :دەبێت بەرهەمی مریشکی ناوخۆ بەکار بهێنرێت کە سەر بڕا بێت لە سەربڕخانە فەرمیە مۆڵەت پێدراوەکانی هەرێم بۆ پارچەکراوەکان و دروست کراوەکانی مریشك.

ب- نابێت کرداری سەربڕینی مریشك لە کارگە ئەنجام بدرێت بە پێچەوانەوە رووبەرووی لێپێچینەوەی یاسا دەبێتەوە.

٣- پێویستە هەموو بەروبوومی قیمە بە شێوەی بەستوویی بفرۆشێت بە شوێنەکان.

٤- پیویستە کێشی بەرهەم لە نێوان (٠,٥ - ٢) کگم (نیو بۆ دوو) کیلۆگرام بێت.

٥- نابێت بە هیچ شێوەیەك هیچ ماددەیەك زیاد بکرێت بۆ قیمەکە لەوانە : خوێ و سۆیا، نیترات ، ماددەی پارێزەر، بهارات، سرکە ...هتد .

٦- لەکاتی تێکەڵ کردنی گۆشت و قیمە بە تێکەڵە یان بهارات و بەرهەم هێنانی دروستکراوەکانی گۆشتی سوور پێویستە لە چوارچێوەی گرتنەبەری گشت مەرجەکانی تەندروستی و پێوەرە جیهانیەکان بێت.

٧- پێویستە بەرهەمەکە لە دەفرێکی (Container)ی تایبەت بە خۆراك ئامادەبکرێت و بە ئاسانی نەشکێت و نایلۆن یان پێکهاتەکەی (Packing) ـەکەی کاریگەری لەسەر بەروبوومەکە نەبێت و بەپێی (Food Grade) بێت .

٨- هەموو وەجبەیەك باچ نەمبەری (Batch Number)ی لەسەر بێت و پێویستە نموونەی لێ وەربگیرێت بۆ تاقیگەی ڤێتێرنەری فەرمی بە مەبەستی ئەنجامدانی پشکنین پێش بە بازارکردن .

٩- پێویستە گشت دۆکۆمێنت و بڕوانامەی هاوردەکردنی گۆشتەکان لەلای کارگە پارێزراو بێت .

١٠- پێویستە ئەنجامی پشکنینی تاقیگەی بۆ هەر وەجبەیەك لە کارگە پارێزراو و ئەرشیف کرابێت.

١١- پێویستە سەرچاوەی گۆشتەکان دیاربێت (بە دیکۆمێنت وپسوولە و بڕوانامە) وە لیستی فرۆشتنی قیمەکە بە شوێنەکان ئەرشیف بکرێت .

١٢. پێویستە مەرجەکانی لە لیبڵ بۆ بەرهەمەکان ڕەچاو بکرێت لەوانە:

- ناوی بەرهەم
- جۆری بەرهەم :

أ- گۆشتی سوور خومالّی یان بەستوو/ گۆشتی بەستووی هاوردەی ڕێگە پێدراو.

ب- گۆشتی مریشك/ دەبێت تەنها بەرهەمی پڕۆژەکانی ناوخۆی سەربڕخانەکانی مۆڵەتدراوی ناوخۆ بێت.

- ڕێکەوتی بەرهەمهێنان و بەسەرچوون: قیمەی بەستوو نابێت لە(٣) مانگ زیاتر بێت بۆ بەرهەمەکانی تر بەپێی نوێترین تایبەتمەندی عێراقی مامەڵەیان لەگەڵ بکرێت.
- هەبوونی باچ نەمبەر (Batch Number).
- کێشی بەرهەم.
- ژمارەی مۆلەتی ڤێتێرنەری.
- ژمارەی مۆلەتی تەندروستی.
- ژمارەی مۆلەتی گەشەپێدانی پیشەسازی.
- ناونیشانی کارگە و ژمارەی تەلەفۆن.
- چۆنیەتی هەڵگرتنی بەرهەمەکە و پاراستنی.
- بە زمانەکانی کوردی - ئینگلیزی یان عەرەبی - ئینگلیزی.
- پێویستە لەسەر بەرهەمی قیمەکە نوسرابێت کەهیچ ماددەیەکی بۆ زیاد نەکراوە.

١٣- پێویستە بەرهەمەکان بە ئۆتۆمبێلی ساردکەرەوە یان بەستێنەری تایبەت دابەش بکرێن بەسەر شوێنەکان.

١٤- قیمەی بەستوو : نابێت لە بازار و مۆڵ و دوکان و شوێنە گشتیەکان بفرۆشێت بەڵکو پێویستە تەنها بۆ کارگەکانی دروست کردنی خۆراك و ڕێستورانتەکان، هۆتێلەکان وشوێنەکانی دروستکردنی پیتزا و کوبە و بەرگر و کولێرە ئامادە بکرێن .

١٥- کارگە دەتوانێت کاری بەرهەمهێنانی دروستکراوەکانی گۆشت بکات لەوانە : دروستکردنی گەص, بەرگر ، صوصج ، کباب ، کوبە ...هتد و لە بازار و مارکێتەکان بیفرۆشێت بەهەمان ئەو مەرج و ڕێکارانەی کەلەم ڕێنمایە ئاماژەی پێکراوە دوای وەرگرتنی ڕەزامەندی لایەنە پەیوەندارەکان.

١٦- بەپێی ڕێنمایی ژمارە (٤)ی ساڵی ٢٠١١ی وەزارەتی کشتوکاڵ, ڕێگە نادرێت بە بەرهەم هێنان و فرۆشتنی قیمەی ئامادەکراو (فرێش و بەستوو) لەلایەن مارکێت و دوکان و قەسابەکان ,بەڵکو تەنها پێویستە قیمە لەبەر چاوی کڕیار ئامادەبکرێت و بفرۆشێت و ئاگاداری شوێنەکان بکرێت بە نەفرۆشتنی قیمەی ئامادەکراو وە لە لایەن لیژنەکانەوە دەست بەسەر بەرهەمەکان بگیرێت و ئیجرائات بەرامبەر سەرپێچی کار وەربگیرێت.

١٧- پێویستە خاوەن کارگە بەڵێنامە پڕ بکاتەوە لە بەشی یاسایی بەڕێوەبەرایەتیەکانی ڤێتێرنەری بە جێبەجێ کردنی گشت مەرجەکان کە لەناوەڕۆکی ئەم ڕێنمایەدا هاتووە.

١٨- بەرێوەبەرایەتی ڤێتێرنەری بەشێوەیەکی بەردەوام چاودێری و بەدواداچوون وپشکنینی وەرگرتنی نموونە و پشکنین بۆ ئەم کارگانە ئەنجام بدەن.

حەوتەم: سزاکان:

١- لە کاتی ئەنجام دانی سەرپێچی:

بۆ جاری یەکەم: مۆڵەتی کارکردنی لێ ڕادەگیرێت بۆ ماوەی (١) یەك مانگ.

بۆ جاری دووەم: مۆڵەتی کارکردنی لێ ڕادەگیرێت بۆ ماوەی (٣) سێ مانگ.

بۆ جاری سێیەم: کارگەکە دادەخرێت و مۆڵەتی کارکردنی لێ وەردەگیرێتەوە بەیەکجاری و دەرێتە دادگا.

٢- لە کاتی بەکارهێنانی گۆشتی قەدەغەکراو وە ڕێگە پێنەدراو بەپێی مەرج و ڕێنماییەکانی ڤێتێرنەری ، ئاراستەی لیژنەی لێکۆلینەوە دەکرێت و کارگەکە دادەخرێت تاکو لێکۆڵینەوە تەواو دەبێت.

هەشتەم:کار بە هیچ ڕێنمایەک ناکرێت کە پێچەوانەی ئەم ڕێنمایە بێت.

نۆیەم: ئەم ڕێنمایە لە رۆژی دەرچوونی لە رۆژنامەی (وەقایعی کوردستان) کاری پێدەکرێت .

هۆیەکانی دەرچوون

بەمەبەستی سەلامەتی گشتی و دڵنیایی لە تەندروستی بەرهەمی گۆشت و دروست کراوەکانی گۆشت وە بەبازارکردنی بەرهەمێکی کواڵتی بەرزو ڕێگری کردنی لە بەرهەمی گۆشت وقیمەی نا تەندروست و بەگەرخستنی کارگەی خۆماڵی بە پشت بەستن بەبەرهەمی گۆشتی ناوخۆو دۆزینەوەی هەڵی کار بۆ دەستی کاری ناوخۆ ئەم ڕێنمایەمان دەرکرد.

بێگەرد تاڵەبانی
وەزیری کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو